

NOORD-BRABANDER

Dingsdag 12 Junij.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

Dit blad verschijnt driemaal per week, en wel Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. De prijs van hetzelfde is f 3-00 per drie maanden; franco tot aan het naaste Postkantoor f 3-50. Advertentien worden tegen betaling van 15 cents per regel, en diegenen, welke geen 5 regels hooft, tegen 75 cents geplaatst, behalve voor iedere Advertentie 35 cents voor aan het Rijk verschuldigde Zegelrechten; de Advertentien, Bekendmakingen en andere Stukken, behooren op ongezegeld papier, franco te worden ingezonden aan het Bureau van den Noord-Brabander te 's Hertogenbosch.

DUI TSCH L A N D.

FRANKFORT, den 8 Junij.

Den 15 der afgelopen maand is Dr. Schuster een onzer geleerde letterkundige Israëlieten, Redacteur der *Conversations Zeitung* van Frankfort in den schoot der Roomsche kerk aangenomen en gedoopt geworden; de keus, welke deze man, die geheel onafhankelijk is, gedaan heeft van den katholieken godsdienst in eene stad waar het protestantismus de overhand heeft, bewijst dat zijne nauwgezette nasporingen hem overtuigd hebben dat de christelijke openbaring van de Roomsche kerk onafscheidelijk is. Volgens het verlangen van den nieuw bekeerden werd het H. Sacrament des doopsels zonder eenige pracht in de St. Bartholomeus kerk in den vroegen morgen en alleen in tegenwoordigheid van de geestelijkheid der parochie hem toegediend en ontving de namen van *Isaak, Nikolass*. Men verzekert, en zulks is niet onwaarschijnlijk, dat de sermoenen van onzen beroemden prediker, de hoogleraar *Harter*, onder welke toehoorders men dikwerf Dr. Schuster heeft opgemerkt, veel hebben toegebragt om in zijn hart de fakkel van het Katholiek geloof te ontsteken.

(Kerkelijke Katholieke Courant).

FRANKRIJK.

PARIS, den 8 Junij.

In de kerkhof van *Saint-Martin* heeft men op het kerkhof de heilige hostien gevonden. De inwoners hebben een blijk van hun diep leetwezen over deze gebeurtenis gegeven met dezelve te vereeuwigen door het planten van een kruis, hetwelk den 27 Mei jk. heeft plaats gehad. Deze plegtigheid heeft een groote menigte inwoners der naburige gemeenten uitgelokt gehad. Het kruis werd processie gewijze naar het kerkhof gedragen en op de plaats zelve, waar de heilige hostien gevonden waren, opgericht. De pastoor deed de heilige dienst en hieldt aan den voet des kruises eene redevoering vol zalving, die in de diepste afgetrokkenheid werd aangehoord.

In den nacht van den 22 en 23 Mei hebben zich wederom dieven door middel van braak en inklimming in de kerk van Ponzol, bissdom van Clermont, ingedrongen, alwaar zij de heilige vaten en de offerblokken hebben medegenomen. De booswichten zijn nog niet achterhaald, doch de politie doet aanhoudend opsporingen.

BELGIE.

BRUSSEL den 8 Junij.

In het ministeriele dagblad de *Indépendant* leest men: Wij hebben het reeds gezegd er herhalen het, de conferentie is nog niet weder geconstitueerd. Het eenige dat gebeurd is, is dit. De heer *Dedel* aan de gevolmagtigden der vijf hoven te Londen de toetreding van Koning *Willem* tot de 24 artikelen medegedeeld hebbende, beraadslaagden deze Heeren uanstands over het antwoord, hetwelk op die onverwachte mededeeling zou worden gegeven; het nopens de bewoordingen van het antwoord niet eens hebbende kunnen worden, werd bepaald dat lord *Palmertson* blootelijk de ontvangst van het stuk melden zoude, en dit werd gedaan. Daarna zond elk der gevolmagtigden verslag naar zijn hof om de noodige instructien te vragen.

Sedert zijn de gevolmagtigden niet weder vergaderd geweest om zich met deze zaak onledig te houden en de gevraagde instructien zijn door hen nog niet ontvangen; de jongste berigten uit Londen melden zelfs dat men ze niet vóór het midden van Julij verwacht, en dat de conferentie eerst op het einde dier maand of in het begin van Augustus zal bijeenkomen.

Op dit artikel van den *Indépendant* merkt te *Commerce Belge* het volgende aan:

Vooreerst willen wij de tegenstrijdige taal van den *Indépendant* aantoonen. Nu eens zegt hij, dat de conferentie niet vereenigd is, en vervolgens dat de leden der conferentie terstond hebben beraadslaagd om te antwoorden op de kennisgeving van Koning *Willem*, dat hij tot de 24 artikelen was toegetreden, doch dat die Heeren (de leden der conferentie) zich nopens de termen van het antwoord niet hebbende kunnen verstaan, hunne respectieve hoven deswege hebben aangevraagd.

Welnu, dit is juist hetgeen wij hadden aangebond met te zeggen dat drie van de leden der oude Londensche conferentie dezelve voor ontbonden hadden verklaard en zij mitsdien geene volmagt bezaten om deel te nemen aan eenige staatkundige handeling in de Hollandische-Belgische kwestie, die in de laatste protocollen van de Londensche conferentie onherroepelijk was beslist geworden.

Daar evenwel de *Indépendant* onze berigten niet durft noch kan tegenspreken, zullen wij onze gezegden bewijzen:

— De heer *van Praet*, wiens zendingen naar Parijs door ons zijn vermeld, wordt heden terugverwacht; hij had reeds gisteren hie r kunnen zijn.

— De Kamer der vertegenwoordigers is tegen den 18 of 25 dezer bijeengeroepen.

— De staf der Brusselsche burgerwacht heeft bevel bekomen om iederen dag driehonderd man onder de wapenen te leveren, die 24 uren lang moeten doen.

— De *Wapenwet* van 1830, die de Koning vast heeft, heeft liever oorlog te voeren dan loof te geven. Het gerucht eener sommatie, welke de vijf mogendheden aan ons zouden hebben gericht is slechts een sprookje of misschien eene beurs speculatie. (Belge)

NEDERLANDEN

's HERTOGENBOSCH den 11 Junij.

Men meldt uit 's Gravenhage den 9 Junij.

Dezer dagen heeft Z. M. den heer *van Hulst*, generaal-brandmeester dezer stad, als een blijk van Hoogstedeszelfs bijzondere tevredenheid over zijn gehouden gedrag bij den jongsten brand op het huis ten Bosch, benoemd tot broeder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— De gewone jaarlijksche vergadering van den Raad der Nederlandsche Handel-Maatschappij is woensdag den 6 dezer te Amsterdam geopend. In eene bij die gelegenheid gehouden aanspraak heeft de president, de heer *H. C. van der Horst*, den gang en stand der zaken en aangelegenheden van de gemelde maatschappij doen overzien, door de aanwijzing van den werkring, het werk en de geschiedenis dier inrigting, gedurende haar met ultimo december 1837 verstreken derliende boekjaar. Aan die aanspraak, welke bij vernieuwing aantoonde, dat en hoe deze maatschappij aan de edele en verhevene bedoelingen van haren Koninklijken slichter, ten behoeve van Nederlands handel, scheepvaart, scheepsbouw en nijverheid, beantwoordt, en dat, zoo als ook uit de aan heeren Commissarissen, ter goedkeuring, voorgelagde balans over genoemd boekjaar sader. Blijken zou hare werkzaamheden op nieuw en in toenemende mate zijn gezegefd geworden, ontlenen wij nog de volgende bijzonderheden. Er had geene verandering plaats gehad in het personeel der directie, noch ook in dat van het agentschap te Rotterdam, en ook geene in dat der factory te Batavia. Te Dordrecht zijn de heeren *F. van Wageningen* en *H. J. Knottenbelt* benoemd tot agenten, niet uitsluitend aan de dienst der Maatschappij verbonden, en zulks ten gevolge van het overlijden van den heer *Jacob van Wageningen*. Bij de agentschap op den factorij op Java en Sumatra hadden alreede geene veranderingen plaats.

rijgen plaats, dan alleen te Passarouang, alwaar het beheer van zaken was opgedragen aan den heer *J. D. Schlegel*, in de plaats van wijlen den heer *W. Beth*.

Gezigt in de personen in hare dienst werkzaam, zoo mogt de maatschappij zich ook in hare zaken en betrekkingen mildelijk gezegen zien. Deze laatste verkregen eene nog verdere uitbreiding, blijkbaar zoo wel in de vermeerderde retouren, voor haar uit Oost-Indie aangebragt, als in het toegenomen bedrag der goederen en waarden door haar derwaarts uitgezonden. Aan het gevaar waarmede de handels crisis in Amerika, in hare uitwerkselen en gevolgen ook de maatschappij beïnvloedde, ontkwam zij gelukkig zonder aanmerkelijke schade te lijden. De door haar gedane uitzendingen bestonden voornamelijk uit specerijen, katjoenen lijnwaden, goederen ter dienste van het Indische Bestuur, waaronder voor ruim *f 76,000* aan gezouten vleesch en gerookt spek, en voorts uit lakens voor ruim *f 122,000*, pelenieten voor ruim *f 98,000*, koffijzakken door de behoeftige klasse vervaardigd voor ruim *f 123,000*, bladkoper voor ruim *f 87,000*, benevens papier, deitsch aardewerk en inlandsch tarwe-meel, van welk laatstgenoemd artikel de genomen proeven bijzonder hebben voldaan.

In de veilingen der maatschappij, gedurende het jaar 1837 geïndien, werden opgenomen 662, 453 balen en 200 vaten koffij, 117,536 kranjangs en kanassers, 1453 kisten en 1159 maten en balen saïker, 2893 kisten indigo en eene aanzienlijke hoeveelheid specerijen 28,047 schuifjens tin, benevens eenige kurkuma en java-thee. Dat alles werd in weerwil van de onrust, door de bovenvermelde handels-crisis allerwege verspreid, geredelijk geplaatst waarmit alzoo blijkt, wat er is van de vestiging eener markt van coloniale producten hier te lande, en van hoeveel belang het beginsel is der vereeniging van die producten in eene krachtige en doelmatig bestuurde hand.

Omtrent de uitbreiding der cultuur van de verschillende voortbrengselen des Javaschen gronds hielden de berigten bij voortdoring gunstig, en wóówt aan de verbetering der qualiteit, als aan de vermeerdering der hoeveelheden, wordt met zorg en vlijt gearbeid ook blijkens de pogingen ter vermeerdering der sorteringen in de koffijveilingen en den toenemenden roem, welken de qualiteit der java-suiker bij de raffinadeurs verwerft, terwijl sommige partijen java-indigo met de bengaalsche konden wedijveren.

De uitwerking der handels-crisis drukte meest op de specerijen. De aanmerkelijke prijsverlaging der notenmascaal, in de voorjaarsveiling van 1837, geleide daarvan. Omtrent de kandel-cultuur hoopstert men zeer gunstige verwachtingen. Er werd geene cochenille aangevoerd, doch men ziet die in 1838 te gemoet. Ook de tapaksteelt wordt met kracht doorgezet, of schoon de qualiteit der ontvangen partijen nog steeds te wenschen overliet. Omtrent de free-cultuur hielden de berigten almede gunstig, en men mag daarvan oerlang regelmatige aanvoeren in diverse voor de hollandsche markt geschikte sorteringen te gemoet zien; in 1837 werden niet meer dan ongeveer 6000 ponden aangebragt. De vier in 1837 ontvangen kisten ruwe Java zijden stoffen troffen eene ongunstige markt. Tot nog toe beantwoordt de zijde-leelt in Indie niet aan de daaraan besteedde moeite en kosten, 41,176 stuks huiden, door de maatschappij aangevoerd, werden, hoewel in afnemende mate, echter noch meestal tot eenigzins verlies gevende prijzen verkocht. Aanmerkelijk was het verlies, door de maatschappij geleden op de door haar in 1837 aangevoerde, zoo in veiling als uit de hand verkochte, 23,118 schuifjens tin, waardoor de vroeger op dit artikel genomen winst, voor een goed deel, wederom werd weggenomen.

Op Java wordt eene ongestoorde rust genoten; en, terwijl de handel op Oost-Indie bloei en welvaart onder alle standen in het moederland verspreidt, worden welvaart en bloei allerwege, bij de inlandsche bevolking op Java, waargenomen; meer bijzonder nog in de binnenlanden en residentien, alwaar het tegenwoordig stelsel van cultuur in al deszelfs kracht ontwikkeld wordt en in deze opmerking voorzeker eene allerkrachtigste verdediging vindt.

De werkring der Factory te Batavia breidt zich, met dien der maatschappij, gelijkelijk uit, en de wijze waarop de factory zich in denselven beweegt, draagt allezins de goedkeuring der directie weg. De lijnwaadhandel behoort thans mede tot de hoofd-bemoeijingen aan dat ligchaam, welks jongste boekjaar mede gunstig gekenmerkt werd door de geheele opruiming van al de nog overgebleven goederen, tot vroegere uitzendingen behoorende. Met China werden de betrekkingen levendig gehouden, doch de door de factory derwaarts gedane ondernemingen staagdeventer niet bijzonder gelukkig. Levendiger was de handel met Calcutta, zoo door de behoefte aan bengaalsche optima als door die aan gbenje koffijzakken. Onder de agentschappen der factory ontwikkelde dat te Padang, onder het bestuur van den heer *L. M. F. Plate*, zich, in den jaarsen tijd, bijzonder gelukkig. Bij het herstel der rust in de bovenlanden van Sumatra, door den eindelijkten val van het zoo hardnekkig

verdedigde Bonjol, opent zich een nieuw tijdperk voor dat belangrijke eiland met opzigt tot deszelfs handel met Nederlandr Intusschen stond, in den laatsten tijd, het eenige voor retouren geschikte artikel, koffij, namentlijk, nog steeds te hoog in prijs, om, met hoop op vóóden, herwaarts te kunnen weder gezonden, waarom de maatschappij zich daar ook gelukkig achtte, in 1837, slechts 8450 balen padang koffij ontvangen te hebben. Het handels-etablisement te Paya Kombo, onder het bestuur van den heer *van Heel*, neemt toe in belangrijkheid en bloei, en dat te Padang-Panjang, thans onder het bestuur van den heer *Kopersmit*, begint zich insgelijks te ontwikkelen.

Voor de Japansche expeditie in 1837 is het schip *de Twee Cornelissen* van Amsterdam bevracht geweest.

Het octrooi der Javasche bank werd voor tien jaren vernieuwd, en een dividend van 32 per cent of *f 160* per aandeel, door die inrigting, over haar 9de boekjaar, uitgedeeld.

In 1837 bevrachte de maatschappij 127 schepen waaronder één van Groningen, metende te samen 36,385 en uitmakende 43,560 uitleverende lasten, zijnde 29 schepen, of 8,507 gemetene en 10,928 uitleverende lasten, meer dan in 1836; terwijl bovendien nog onderscheiden bodems ter geheele of gedeeltelijke belading bij de factorij te Batavia werden aangevóóten. Van de in 1836 uitgezonden schepen is alleen nog *de twee Cornelissen*, ten gevolge der afgelegde Japansche reis, niet in onze havens terug gekeerd. Van die in 1837 bevracht bragten er reeds op ultimo Mei laatstleden 70 derzelver retour-ladingen hier te lande aan, en op dat tijdstip kende men hier 101 dier bodems als behouden te Batavia aangekomen. Daaronder behoorde mede *de Diligence*, van welk schip men echter het verlies te betreuren heeft, daar het op den 22 Augustus 1837, ter reede van Passarouang, in brand geraakt en zoo goed als geheel verteerd is, benevens *de Zeew*, een uitmuntend nieuw schip, bij het binnenkomen, na de nabij afgelegde eerste reis, op den 8 April laatstl. op den Banjert gestrand en totaal verongelukt. De maatschappij blijft zich onthouden van het verlenen van toezegging van bevrachting aan nieuw gebouwde schepen. Zij acht die aanmoediging van den scheepsbouw niet alleen onnoodig, maar vermeent zelfs dat die geheel ondoelmatig en schadelijk werken zou, vermits, oischoon het der directie gelukken mogt, in 1837, al de geredkomende, aangeboden en geschikte bodems te bevrachten, echter, zoo als reeds in het vorige jaar door den heer President was opgemerkt, de aanbouw van schepen, in weerwil van de uitbreiding der cultuur op Java, in geene verhouding meer staat tot de behoefte aan scheeps-ruimte, en zonder eene matiging in dien aanbouw het gebruik van al de bodems, voor de vaart op Oost-Indie geschikt eene volslagene onmogelijkheid gaat worden. De noodzakelijkheid dier matiging valt allerwege in het oog: 19 schepen, meestal van buitengewone grootte, en alzoo blijkbaar voor de genoemde vaart bestemd, werden in 1837 op stapel gezet, en in den loop van het tegenwoordige jaar is dit getal met nog 16 vermeerderd; 146 bodems, in staat om meer dan 50,000 lasten mee te brengen, bevinden zich reeds in deze vaart, en de onmatige toeneming van dat getal is geheel onoverredig aan de vermindering, welke, langs den gewonen weg van slooping, daarin kan worden verwacht, terwijl het de vorige wensch blijft, dat die vermindering niet door buitengewone rampen moge worden daargesteld.

De maatschappij betaalde, in 1837, aan vruchtgeldten, voor retouren *f 6,704,156,40*, en aan assurantie premien *f 791,909*; terwijl de vermeerderde uitzending van goederen naar Oost-Indie haar, bij toeneming, de gelegenheid verschafte om, ook door het verlenen van uitvrachten, de reederijen te laten deelen in de voordeelen, uit het bestaan en de handelingen der maatschappij voortvloeiende.

De President, wees waarts, den gang en stand der fabriekmatige nijverheid hier te lande aan, en leverde deswege een, over het geheel genomen, gunstig verslag; terwijl de geheele aanspraak overtuigend aantoonde, dat en hoe de Nederlandsche Handel-maatschappij voortgaat met te beantwoorden aan het doel harer oprigting, door op de algemeene belangen van handel, scheepvaart en nijverheid den voordeeligsten invloed uit te oefenen.

Aan de heeren Commissarissen werd, in hunne daarop gevolgde vergadering, rapport uitgebragt door de commissie, met het onderzoek der balans over het dertiende boekjaar belast geweest.

Oss, den 9 Junij 1838.

Nadat de Hoog Eerwaarde Heer, Bisschop van Curium, Baron van Wijckersloot, sedert verleden woensdag, in de gemeente Dreumel bezig was geweest, zoo met het inzegenen der kerk, als met het wijden van eenige Priesters en het uitdeelen van een aantal geestelijke orders, (eene plegtigheid welke aldaar nimmer had plaats gehad), behaagde het Zijn Hoog Eerwaarde, vergezeld van de

Wel Eerw. Heeren, van Wanroy, Deken van Cuijk, van der Heijden, Pastoor van Dreumel en Wilmer, Secretaris van Zijn Hoog Wel Eerw. den Vicaris-Generaal van het voormalig Bisdom van 's Hertogenbosch, onzen Wel Eerw. Heer Pastoor Peters, die sedert eenen geruimen tijd door eene smartelijke ziekte aangetast, reeds de HH. Sacramenten der stervenden heeft genoten, met een bezoek te vereeren. — Aandoenlijk, ja onbeschrijflijk was deze receptie, doch deed, als het ware den lijdenden Herder, zijne smarten vergeeten. —

Naauwelijks waren er eenige minuten verloop, of honderden van ingezetenen, van alle hier aanwezige Godsdienstige gezindheden, snelden naar de Pastorij waar zijn H. Wel Eerw. was afgestapt, om hunne hulde en eerbied aan hoogst denzelven te betuigen voor de eer die hunnen Herder en der gemeente werd aangedaan. Als door eenen toverslag stonden reeds al de gilden of schutterij met hunne vaandels en standaards, rondom de Pastorij geschaard; in een oogenblik wapperde de nationale vlag van den toren; al de klokken werden geluid, eene schaar van jonge Meisjes begroetten Z. H. W. E. met kransen en bloemen, de Koninklijke Marchaussée verscheen in tenue; ja, ieder was verwonderd, dat, zonder de minste voorbereiding, alles zoo spoedig in die orde en dien luister kon worden gebragt.

Hierna begaf Z. H. W. E. zich naar de kerk, alwaar Hoogstdezelve aan de zaamgevloede menigte de Benedictie gaf, die met eerbied en aandoening werd ontvangen; vervolgens had Z. H. W. E. de goedheid, vergezeld door de Eerwaarde Heeren Kapellanen en een aantal Priesters, vooratgegaan door de gildebroeders met hunne standaards en vaandels, en eene schaar van jonge meisjes, die aanhoudend de wegen met bloemen bestrooiden, eene korte wandeling door deze volkrijke gemeente te doen; en mochten de heeren Boeracker en van Roermund Med. Doctoren, de heer van Ghert, Vrederegter, en de gebroeders Wilmer de eer genieten een bezoek van Z. H. W. E. te ontvangen, en de belangrijke werkplaats van dezen laatsten van beeldhouwkunde te beschouwen. —

Hierna keerde Z. H. W. E. naar de Pastorij terug, vertoefde daar eenige oogenblikken, nam met aandoening, afscheid van onzen lijdenden Herder en vertrok vervolgens weder naar Dreumel begeleid door den geheelen sloot tot op de uiterste grenze dezer gemeente, alwaar Z. H. W. E. met betuiging van deszelfs hooge tevredenheid, onder lofgalmen, die zoowel aan Z. M. den Koning, de Godsdienst als den Bisschop waren toegedacht, mede afscheid van de geheele schaar genomen heeft.

Langen tijd zal deze dag in aandenken der ingezetenen blijven.

BELANGRIJK GEWIJSDE.

Meermalen hebben wij over de vervolgingen der geestelijkheid en der Kloosters in Zwitserland en Duitschland gesproken en de gevolgen dier aanhoudende kwellingen waren te voorzie en ernstig te duchten. De vervolgzucht der zogenaamde vrijzinnige mannen, welke ons de gezangzetting en uchtiging is staalt te zonneklaar door dan dat ieder wezen, hetwelk slechts een greintje gezond oordeel bezit; niet beseft, waar het om te doen is. De Roomsche Katholieke geestelijkheid heeft het altijd gedaan en het is om het even als zij, zelfs met verkrachting van eed, pligt en geweten, zich maar volgens den tijdgeest, de revolutionnaire bewegingen en geweldadige vorderingen waaraan zij geen gehoor kunnen noch mogen geven, gedragen; zoo zij dit niet doet is de straf haar lot al zou men zelfs wetten of verordeningen uitdenken, regt of onregt wordt uit het oog verloren en het is die vrijzinnige geesten genoeg slachtoffers te vinden daár waar het publiek opinie dezelve onschuldig vindt en vrijspreekt. Zie hier het eindvonnis gewezen door de regtbank van appel van Glaris den 26 Mei in de zaak der wederstrevende geestelijken.

De vier beschuldigten, de Pastoors Tschudi, Etxiger, Reithaar en de kapellaan Fischli zijn schuldig (let er wel op!),

1. Aan den eed van getrouwheid aan de constitutie van den staat geweigerd te hebben af te leggen en zich tegen de constitutionele autoriteiten te hebben verzet,

2. Van misbruik te hebben gemaakt van hunne bediening en de openbare rust in de waagschaal te hebben gesteld.

3. Van over het algemeen de verplichtingen hunner bedieningen te hebben geschonden bij gelegenheid van het laatste nationale feest te Nafels en in het bijzonder van geweigerd te hebben op dien nationalen dag de mis te celebreren.

4. Van geweigerd te hebben de wettige competentie der regterlijke autoriteiten te erkennen.

De heeren Tschudi, Reithaar en Fischli, zijn daarenboven schuldig:

1. Van het volk tegen de orde en ingevoerde wetten te hebben opgeruid.

2. Van hunne parochianen tot ongehoorzaamheid aan de wettige (pp) autoriteiten en hunne besluiten aan te zetten. Bijgevolgspreekt de regtbank van appel het volgende vonnis uit:

1. De vier beschuldigde geestelijken zijn van heden af van hunne pastorijen ontzet.

2. Alle herderlijke en geestelijke bedieningen in het kanton Glaris zijn ontzegd aan den heer Tschudi gedurende tien jaren, aan de heeren Fischli en Reithaar gedurende acht jaren en aan den heer Etxiger gedurende vier jaren te rekenen van heden.

3. De heeren Reithaar en Etxiger (vreemdelingen) zijn uit het kanton gebannen gedurende den tijd dat de priesterlijke bedieningen hun ontzegd zijn.

4. Nadat zij hunne straf zullen hebben ondergaan, zullen al de

bovengenoemde geestelijken op nieuw kunnen geroepen worden om herderlijke functien in het kanton Glaris uit te oefenen, indien zij alsdan verklaren bereid te zijn om zich in alles naar de constitutie en de wetten van dat kanton te gedragen.

5. Al de proceskosten zijn ten laste der veroordeelden in devolgende evenredigheid. De heer Tschudi zal betalen $\frac{1}{2}$, de heeren Fischli en Reithaar elk $\frac{1}{4}$ en Etxiger $\frac{1}{8}$, allen solidairlijk.

6. De commissie van staat is met de uitvoering van het tegenwoordige besluit belast.

Men behoeft niets meer om de verregaande vervolgzucht en het ongerijmde, hetwelk in bovenstaand vonnis opgesloten ligt, te bevestigen.

MENGELINGEN.

De Deensche hoogleeraar Clausen klaagt in zijn werk: *Lehre verfassung und Ritus* enz. 1829, onder erkenning van de waarheid der Katholieke eeredienst, op de volgende wijze over de gebreken in de Protestantische eeredienst:

„Het is zeker dat voor de Protestanten veel van de plegtigheid en den uiterlijken eerbied te leeren is, waarmede het Sacrament in de Katholieke kerk behandeld wordt. Als eerste wet geldt het daar het Heilige die eer te geven, welke aan hetzelfde toekomt, ook wanneer hetzelfde het Heiligdom verlaat, en door het gedruis des wereldschen levens in huizen van bijzondere personen omgaat, en geenerlei beschouwing van gemak of spaarzaamheid komt daarbij in aanmerking. In plegtigen optogt, voert de priester in het misgewaad getooid, en door kerkelijke dienaren begeleid, het Sacrament ter plaatse, waar zulks vereischt wordt, spreekt, bij zijne intrede met dit schone formulier. „Vrede zij met dit huis en al deszelfs bewoners.“ den zegen over het huis uit, en vangt in de ziekenkamer de H. handeling, met een gebed aan, gedurende hetwelk alle aanwezigen knielen. Vergelijkt men daarmede de wijze, waarop de bijzondere communie in de Protestantische landen plaats heeft, alwaar de heilige vaten als in zakformaat onder den rok verborgen heen gebragt worden en geene plegtigheid de handeling te hulpe komt, zoo zou men wel niet vermoeden, dat een Sacrament daar onder schuilt en nog minder dat, hetwelk elders met zoo groote plegtigheid wordt overgevoerd. Eerder kan men er toe overslaan, om daaruit besluiten tegen de leer zelve op te maken, die zulks eene derving van 't plegtig uiterlijke ten gevolg gehad heeft.

Ik bevond mij in den zomer van 1820 in de hoofdkerk van Zurich. Er was altaar noch orgel; de prediker droeg een gewonen zwarten rok en een kleinen mantel, en vele der hoorderen zaten daar met den hoed op het hoofd, als of zij zich over het stijve, overeengekomen Ceremonieel verdrotten. Zoo tamelijk moge eene Godsvereering voor de naar het zienbare trachtende kantianen ingerigt zijn, doch de keus tusschen zulk eene eeredienst en de Katholieke zal velen wel niet moeilijk vallen.

„Wanneer alle geschiedboeken der kunst, wanneer RAPHAEL, DUYER, RAFFAELLA en PEGGOLES, ERWIN STEINBACH en zijne Keulse en Neurenbergse kunstgezellen, wanneer het gansche koor van Christen zangers zich vereenigt om getuigenis af te leggen, dat het christendom geene koude leer des verstands is, dat eerst door het Christendom de hemelsche schoonheid zich in hare onopnoembare verscheidenheid en onvergankelijke éénheid voor de oogen der sterfelijken geopenbaard, en dat de hooge geestverruking slechts in de godsdienst in de heilige aangelegenheden zelve, hare idealen gevonden heeft, zoo mag men wel vragen hoe het Protestantisme deszelfs verwantschap aan het Christendom toch bewijzen kan, als het verklaart dat de christen eeredienst en kerken geene gemeenschap met kunsten en dichtkunde toelaten, en wanneer het alle aandeel aan de ontwikkeling van het aestetische leven afzwoert? Het is of men hiermede zeggen wil, dat de zamenstelling van het Miserere en het Requiem, de dom van Straatsburg en Keulen, de heilige familien van RAPHAEL en CORREGIO in stijl en uitvoering niet zuiver Christelijk zijn.

„De Gereformeerde kerkschuwt inderdaad geheel manicheesch alle uiterlijke plegtigheid, inzonderheid alles, wat in het gewaad der schoonheid den mensch het bovenzinnelijke naderbij brengt; het is als of de reinheid der Godsvereering in gevaar is, wanneer men op de witte wanden heilige beelden doet prijken, wanneer men het altaar meer dan den disch van elk bijzonder huis versiert, wanneer men in de uiterlijke handeling eerbied voor de heiligheid der plaats toont.

„Bij de Katholijken worden de beste voortbrengselen der kunst tot opluistering der kerken bestemd, terwijl de Lutheranen in hunne kerken behagen schijnen te stellen in eene armoede en leegte die op elke andere plaats zouden stooten; daarentegen kunst en zorg ter versiering van de bijzondere woningen doen strekken; de Katholieke kerkmuziek wordt als een wezenlijk deel der gebruikelijke plegtigheden onderhouden en uitgevoerd, terwijl de muziek in de Protestantische landen allerwege bloeit, behalve in de kerken alwaar niemand er aan denkt, om de schreeuwende wanklanken in zamenstemmend maatgeluid te veranderen; eindelijk is het met het moderniseren der kerkelijke bouwkunst zoo ver gekomen, dat het hoogste doel der kunst schijnt te bestaan om elken spoor van kerkhouwstijl te doen verdwijnen, en kerk met kasteel en schonwburg in één hedendaags voor sierlijk gehouden vorm te gieten. — Dit verwijt is niet uit de lucht gegrepen, en de bestrijders hebben hier vasten voet, zonder dat de grond hun kan worden betwist; want de ondervinding bevestigt hunne opmerkingen, en het besluit dat van de onaesthetische kerk zijn op de onaesthetische kerk, van het uiterlijke tot het beginsel der kerk kan worden opgemaakt, schijnt meestal even leerrijk als juist te zijn.

„Hoe zal men van eene Godsvereering, welke slechts door het woord der prediking stichten wil, en die hare verdicuste in de

uitsluiting van alle aesthetische werking op het gemueed zoekt, mei waarheid kunnen roemen, dat zij het kenmerk des christendoms draagt? Het behoort toch niet tot de zeden van het christendoms te scheiden wat God en natuur verbindt, den zamenschakelenden band des geestes van een te rakken. Het Evangelie, dat in de eeuwen, toen de kracht des Geloofs zoowel tot kunstwerken als tot heldenfeiten ontvlamde, en haar afdruksel in den heiligen bouwstijl, in het zanggeluid, en in de beeldende poëzij der schilder-kunst weërgaf, dat Evangelie bouwt gewisselijk voor zich geene kerken die, koud en leëg en naakt de invloeiing van Gods weërschijns als uitslurten en hetzelfde vormt geene Godsverering welke de menschen als reine verstandelijke wezens behandelt, en de eischen der zinnelijke geaardheid afwijst, in stede van die te louteren en te vereëfelen.

„In de mond des ver lessers luidde het Woord in al deszelfs wondervolle magt, en toch moest ook de wonderkracht der werken hier bijkomen, om de trage zielen te wekken. Wij spreken nu alleen van de rede des menschen, gelijk zij in onze kerken thans, en wanneer het woord in den mond des menschen niet zijn kan, wat het zijn moet, en zoo zelden is, wat het zijn konde, hoe kan het dan verstandig en juist geheeten worden, de rede des geestelijken tot de eenige in de Godsverering te maken? Wanneer nu het geval opkomt, dat de geestelijke woordvoerder, het zij de aching van zijne hoorderen verloren heeft, of door de verkeerdheid van zijne voordragt ergernis geeft, of door onbekwame behandeling van eenige geloofstellingen zijne gemeente kwetst of van zich verwijdert, en deze gevallen zal wel niemand als uitzonderingen aanmerken; welk middel is er dan in de Gereformeerde en Luthersche kerken overig? Zelfs niet de minste toevlugt: eigen vrome bespiegelingen staan den hoorder open; maar zoo lang het woord in onze ooren klinkt behoudt hetzelfde het treurige regt, ons aan de voordragt te binden, hetwelk misschien ter neërrukt, wat wij zelve eens konden opbouwen, wanneer het ons vergund ware, in ons zelve terug te treden.”

In het Aziatisch koninkrijk der *Birmannen* liggen vijf plaatsen welker inwoners alle Katholiek zijn, te weten: *Monatha*, *Khyoung-go*, *Khyanta-Woewa*, *Khyoung-oo* en *Hya-Beck*. De in het begin des jaars 1832 aldaar overleden zendeling P. JOSE is door twee andere, onlangs uit *Rome* aangekomen geestelijken, de PP. RICCA en TARANT, opgevolgd. Ook in het sterk bevolkte koninkrijk *Megalayouba* bevinden zich Katholiken. In het koninkrijk *Siam* bevinden zich *Ava* en *Dibayen* telt men er nog 260 te *Ranjoon*, onder de leiding van den P. IGNATIUS.

(Journ. Aziat.)

In de stad *Jerusalem* heeft men 800 Katholijken. In het vorige najaar scheepten zich te *Napels* vier Monnikken op een naar *Syrië* stevenend schip in, om der Katholijke gemeente te *Jerusalem* de tot onderhoud van hare eeredienst bestemde gelden over te brengen

BEKENDMAKINGEN.

VERKOOPING VAN PIANO FORTES.

Op Maandag den 18 Junij 1838, des middags precies ten twaalf ure zal te *'s Hertogenbosch* in het Stads Koffiehuis bewoond wordende bij WILLEM REGGERS, in het openbaar worden, opgeveild en verkocht: Drie welluidende goede MAHONIE HOUTEN PIANO FORTES, van zes Octaven, nagelaten door den Heer PAULUS VERBEKE in leven Organist der St. Janskerk te *'s Hertogenbosch*, als:

Twee van J. VAN RAAIJ en Zoon te *Amsterdam*, waaraan een met METALEN ZANGBODEM. En eene van J. SMULDERS te *'s Hertogenbosch*. Deze PIANO FORTES zijn dagelijks te zien op de groote Zaal in gemeld Stads-Koffiehuis.

VOOR HET RIJK.

AMORTISATIE SYNDICAAT.
Administratie der Domeinen, Wegen en Vaarten.
OPENBARE
VERPACHTINGEN.

De Agent van het Domein, te *'s Hertogenbosch*, zal, als daartoe behoort, gemagtigd, al of niet in tegenwoordigheid van den heer Inspecteur der Domeinen in het eerste ressort, zoo noodig, om de haderre goedkeuring, voor het seizoen van den jaare 1838.

- Op vrijdag, den 15 Junij 1838, des voormiddags, ten 9 ure, te *Grave* op het Raadhuis.
- 1. Ongeveer 30 Bunders Hooigras, gelegen in de gemeente *Gassel*, verdeeld in zestig slagen, door genummerde pachtjes afgebaakt, benevens de naweide van dien, in 9 perceelen
  - 2. De Grascgewassen der Vestingwerken, aan de linker Maasoever der stad *Grave*, verdeeld in 12 perceelen.
- Alle verdere inlichtingen zijn te bekomen bij de beampten der Domeinen en Vaarten in loco, alsmede ten kantore van den ondergeteekende Agent van het Domein.

De Agent van het Domein voorgemeld.
H. W. VAN GRASVELD.

NB. De 10 pCt. ongelden moeten dadelijk na den afloop der verpachtingen worden voldaan.
's HERTOGENBOSCH, den 1 Mei 1838.

1ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ

- Vierde Klasse.
- 3de Trekking No. 13717 een prijs van f 10,000, No. 18115 een prijs van 1,000.
  - 4de No. 6802 een prijs van 1,000, No. 22418 een prijs van 1,000, No. 12518 een prijs van 2,500, No. 19544 een prijs van 1,000.
  - 5de No. 16348 een prijs van 25,000, No. 18006 een prijs van 1,000, No. 4312 een premie van 2,000.

RUITENLANDSCHE BEURSPRIJSEN.

Te *Weenen* waren den 1 Junij genoteerd: 5 pCt. Met. 107¹/₂; 1 pCt. 101³/₈; 3 pCt. 82³/₈; Bankact. 145¹/₂.

Te *Parijs* waren de fondsen den 7 Junij genoteerd: 5 pCt. 109⁷/₈; 3 pCt. 81⁵/₈; Nap. r. 101; Sp. Ard. 22¹/₂; Port. 24¹/₂; Rom. L. 101¹/₂.

Ter *Antwerpsche* beurs van den 8 Junij waren genoteerd, Belg 102; O. Met. 106¹/₂; Sp. Ard. 21¹/₂; Diff. 6; Nap. r. 102¹/₂; Rom. L. 102; Certif. te Antw. 100¹/₂; Braz. 80¹/₂. — Wissel op *Amst.* en *Rott.* 1/2 pCt. v. op 1/2.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

Zaterdag 9 Junij ten vier ure.

Werk. Sch. 2¹/₂ pCt. 54³/₈; 7¹/₈; 1/2; Dito 5 pCt. 101¹/₂; 1/2; Kensch f 25¹/₂; Hand. 185¹/₂; 185¹/₂; Dito 5 pCt. 99¹/₂; Ard. van 85p. st. 21¹/₂; Coup. van Mei 16¹/₂; Mexiko 5 pCt.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN TE AMSTEDAM Den 8 Junij 1838.

	Laagste Hoogste Koers ten				Laagste Hoogste Koers				Laagste Hoogste Koers		
	koers.	4 1/2 ure.	5 1/2 ure.		koers.	koers	4 1/2 ure.		koers.	koers	4 1/2 ure.
NEDERL. Werk. sch. 2 1/2 pCt.	54 1/2	54 1/2	54 1/2	PORTUGAL, Obl. te Lond. 3				PRUISSEN, dito dito R. 50			
Dito dito 5	104 1/2	104 1/2	104 1/2	Dito dito 3				Negot. Londen 1830			
Uitgestelde schuld				NARVA, Cert. bij L. et R. 5				Ooterna, Aand. E. fl. 400			
Kansbilj. van dito	25 1/2	25 1/2	25 1/2	Dito bij Falcoan. et C. 5				Dito dito fl. 250			
Amortisatie Syndicaat 4 1/2 pCt.	95 1/2	95 1/2	95 1/2	Leen. te L. bij Roths. 5				Metalliek			
Dito dito 3 1/2				Aandeelen Tavoliere 3				Dito			
Handel-Maatschappij 4 1/2		187 1/2	187 1/2	Dito te Parijs 3				Dito te Londen gen.			
Nieuwe dito 4 1/2				Russ. Obl. Hope 1838 5	104 1/2	105		Dito			
O. L. Leening 4				Dito dito 1837 5	105 1/2			Ween. Bank Coll et C. 5			
Fl. Ins. Grooth 3				Cert. bij dito 1837 5	9 7/4			Dito			
Engel. Ins. Grooth 3				Obligation te Londen 5				N. Weener Aand. fl. 500			
SPAN. 2 1/2 pCt. 85 p. st 5	21 1/2	21 1/2	21 1/2	Certificat te Hamburg 5				DENEMARK, L. te Lond. 3			
Dito 2 1/2 pCt. 85 p. st 5				Inschrijving in Assig. 6				BRAZILIEN, dito Rothsch. 5			
Passivo				Certificaten van dito 6				DARMSTADT, Aand. bij Lot.			
Defensio				POLEN, Aand. Lot. fl. 300	142	142 1/2		Russ. Fr. Aandeel 500 fr.			
gungse Uitgestelde								Dito 100 fr.			
elsche Uitgesteld											